

DISPUTATIO JURIDICA
IN AUGURALIS

De

M V T V O

Quam

PRÆSIDE SUPREMO
JURIS ARBITRO,

Ex Decreto

Magnifici Jurisconsultorum Collegii,

Pro

Summis in utroque jure honoribus

& Privilegiis DOCTORALIBUS

ritè consequendis,

Publico Eruditorum Examini

Submittet

Die 20. Maji Anno M. D. CC. I.

GEORGIUS SEBASTIANUS TRENNER,

Franco-Carolopolita.

fu.

ss. jur. civ.

64, 34

ARGENTORATI,

Literis JOHANNIS WELPERI.

Blatt 100 verso

1711

ANNO DOMINI 1711

Die 10. des Monats August

ist in der Stadt Dresden

geboren worden

ein Knabe

der sich

heißt

Christian

Christoph

Christoph

REVERENDISSIMO,
EXCELLENTISSIMO, ET
PER-ILLUSTRI

DOMINO

DN. JOANNI

PHILIPPO

L. B. à SCHÖNBORN,

Domino in Reichelsberg,

Illustrissimi Equestris Ordinis Melitensis, Grandis
Crucis, Magni Alemanniæ Prioratûs Bajulivio, Commenda-
tori Herbipolensi, Leuggern & Biebelried,

SAC. CÆS. MAJESTATIS

ET

EM^{MI}. ARCHIEPISCOPI ET
ELECTORIS MOGUNTINI

Confiliario Intimo, Generali campi Mareschallo Lo-
cumtenenti, Colonello Legionis Pedestris & Governatori
Civitatis ac Fortalitii Moguntini

DOMINO SUO PERQUAM GRATIOSO.

REVERENDISSIME
EXCELLENTISSIME & PER-ILLU-
STRIS DOMINE

DOMINE PERQUAM
GRATIOSE.

NUm hunc, quem mihi Mu-
sa Academica ut primum peperit fœ-
tum, REVERENDISSIMÆ DIGNI-
TATI TUÆ citra suggillationem sa-
crum facerem, diu multumque anxius hæsitabam,
Considerans, eum usque adeò non valentem, ad
hoc

hoc chartaceum, Togam tantum, neutiquam ve-
 rò sagum, sapientem, ac proinde non solum pro
 Tanto Mœcenate indignum, sed & pro Generosif-
 simo Heroe Bellico minimè quadrantem censerì ;
 penitus tamen perpendens, tum, *hujus fœtus ob-
 lationem fieri non remunerandi, sed potius grati a-
 nimi contestandi gratiâ*, adeoque ejus vilitatem
 in defectu excellentioris non curari. Ad quam
 gratitudinem me vel maximè adstringunt multi-
 plicia in *Prænobilem Dominum Avum meum
 Maternum Nomine Jung de Holzhausen P. M.*
 (cujus in vitâ EXCELLENTISSIMA DIGNITAS
 TUA officio supremi satrapæ Carolstadii, un-
 de & Ego natales traho, non sine magnâ laude,
 nec non cum summo subditorum applausu fun-
 cta fuit) ejusque Familiam collata beneficia. tum
 etiam PER - ILLUSTRÈM DIGNITATEM
 TUAM ad Exemplum SACRATISSIMI IMPE-
 RATORIS JUSTINIANI *non solum armis de-
 coratam, sed etiam legibus armatam esse, & sic*
 etiam chartaceum quid & Togam sapiens TIBI
 offerri posse, Illum REVERENDISSIMO NO-
 MINI TUO offerre & consecrare constitui. Se-
 reno igitur vultu cum submississimâ devotione &
 in animi grati tesseram oblatum suscipe. Hoc
 suscepto DEUM T. O. M. continuis precibus so-
 licita-

licitabo, atque indefessa fundam vota, quatenus
 REVERENDISSIMAM DIGNITATEM
 TUAM *Familie SCHÖNBORNIANÆ non sine*
Reverentia nuncupanda in splendorem, subditis
 tum propriis tum Moguntinis & Bambergensibus,
 præcipuè Civibus Moguntinis contra omnes Ho-
 stium (quos tamen avertat DEUS) insultus in Tu-
 tamen, Mihi verò & omnibus ad Clientelam tu-
 am confugientibus in singularem Patronum, in
 hâc vitâ quàm diutissime incolumem conservare,
 & tandem in alterâ Cætui *Beatorum* annumerare
 pro immensâ suâ Misericordiâ velit. Quibus im-
 petratis in votis suis in æternum felicem se dicet

Venerationi

*Reverendissimæ, Excellen-
 tissimæ, Per - Illustris & Perquam
 Gratiôsæ Dignitatis Tuæ*

addictissimus servus

Georgius Sebastianus Trenner.

Quam

L. B. S.

QUam hinc, Benevole Lector, vides disputatio-
nem, conscripsi animo defendendi illam Ex-
ercitii gratiâ, sed dum eâ conscriptâ propter rumo-
rem Belli, quod à quibusdam imminere creditur,
litteras avocatorias accipiebam sicq; tempus pro du-
plici disputatione habendâ deficere deprehendebam,
illam pro Licentiâ in utroq; Jure obtinendâ defende-
re cogebam. Proin non miraberis, eam materiâ
non esse raram, nec fusius deductam aut condignius
elaboratam. Interim tamen occasionem disputan-
di sat amplam præbet, quippe involvit controver-
sias plurimas & quidem difficillimas. Quidquid
autem inibi inveneris, pro candore tuo equi boniq;
consule, & si quid erraverimus, (quanquam nul-
lius erroris conscii simus) ob humanitatem nobis-
cum communem da veniam; in nullo errare, ir-
reprehensibilem, inemendabilemque esse, non hu-
manitatis sed divinitatis est, ut loquitur sacratissi-
mus

*mus Imperator noster in l. 3. §. 13. C. de vet. jur. e-
nucl. Quibus in antecessum dictis ad rem ipsam
nos accingimus ; Faxit supremus Juris Arbiter
Deus, ut omnes nostri conatus in sanctissimi Nomi-
nis sui Gloriam, Reipublicæ incrementum, Pro-
ximique auxilium vergant.*

I. N. D. N. J. C.

DE Mutuo disputaturus, unde *Etymologia.*
 descendat, multa dicere supersedeo,
 sufficiat, mutuum ex eo dici quod
 ex meo fiat tuum. *princ. Inst. quibus
 mod. re contrah. oblig.* Et vicissim
 quod ex tuo fiat meum in restitutio-
 ne rei ejusdem generis Ill. Dn. de Fuchs *Inst. qui-
 bus mod. re contrah. oblig.* Sitque adeò quædam
 reciprocatio, hinc dicimus mutuum amorem *l. 1.
 ff. de donat. int. Vir. & Uxor.* Mutuam pensationem
l. 39. ff. solut. Matr. Alii mutuum à Mutatione ap-
 pellant, inquiunt enim, si quantitas E. G. pecu-
 nia mutuò detur, pecunia redditur, & sic pecunia
 cum pecunia mutatur.

Mutuum etiam vocatur creditum. Sic in *l. 19. Synonymia.*
§. 1. ff. h. t. dicitur. *Si pupillus crediderit* i. e. mu-
 tuò dederit; & *in d. §. 1. in creditum acceperit* i. e.
 mutuò acceperit. Non tamen propterea idem ef-
 se, sed adhuc inter se differre, & quidem ut ge-
 nus à specie, assero cum Jcto Paulo in *l. 2. §. 3.
 ff. h. t.* plures differentias vid. apud Eundem. *d. l. 2.*
 Commodatum quoque mutuum dicitur. *l. 49. §. 2.
 de legat. 3.* Verùm improprie. Bicc. in *Enucl. C.
 I. A. de reb. cred. Thes. 4.* nam proprie loquendo
 A dis-

discrepant, cum I. in mutuo transferatur Domini-
 nium. *princ. Inst. quibus mod. re contrah. oblig.* in
 commodato non item. *l. 9. ff. commod.* imo in hoc
 nequidem possessio *l. 8. ff. eod.* II. in mutuo non
 reddatur eadem species, sed tantum res ejusdem
 Generis. *d. princ.* secus in commodato *d. l. 2. princ.*
 plures differentias vid. apud Giph. *Inst. quibus mod. re
 contr. oblig.* quanquam in mutuo si eadem species
 reddatur mutuanti satisfiat nec conqueri possit, quia
 satis est, ab initio regulare esse, ut non eadem
 species restituatur, & per accidens tantum fieri, quod
 eadem restituatur. Schambogen *Inst. quibus mod. re
 contr. oblig.* accedit, solius debitoris gratia cau-
 tum esse, ut re mutuo data utatur, si velit: sin
 autem usus non sit, nihil prohibere quominus ean-
 dem reddat dummodo non deteriozem. Præter-
 ea mutuo consimile est, cum ob rem vel causam
 honestam aliquid creditur quod rei vel causæ, in-
 tuitu cujus datum est, implemento non secuto,
 repeti æquum sit; *Lauterbach in Colleg. Theorico-
 practico ad ff. §. 2. in præmissis ad Tit. de reb. cred.*
 His missis mutuum quotupliciter sumatur, dicen-
 dum. Sumitur autem adjectivè, dum dicimus
 mutuam pecuniam dare. *l. 16. 17. ff. h. t.* & substan-
 tivè, cum mutuum dare legimus in *l. 2. in princ.
 l. 3. ff. h. t.* & sic substantivè acceptum interdum
 pro re mutuo data, interdum pro obligatione ex con-
 tractu descendente, interdum pro ipso contractu
 sumitur. *conf. §. 2. Inst. de I. N. G. & C.* In quâ po-
 steriore significatione

Homonymia.

Definitio.

Mutuum rectè definitur, quod sit Contra-
 ctus nominatus, realis, cum quantitas alicui datur.
 eâ

eâ lege, ut tantundem in eodem genere reddatur ejusdem bonitatis & qualitatis. Dicitur *nominatus*, quia certum & speciale, aliis contractibus non communicabile, ei à jure tributum est nomen juridicum, sive quod nominatam etiam actionem producat. *Realis*, non quod in illo res sit necessaria (sic enim omnes contractus essent reales) sed quod consistat in facto V. G. datione aut numeratione. brevius: quia non nisi rei traditione perficitur. *Quantitas* i. e. res pondere, numero aut mensurâ constans, contra Zasium existimantem verbo quantitatis solam pecuniam contineri, non verò reliqua mutuam inter se functionem recipientia. Dicitur *datur* i. e. Dominium transfertur. l. 53. 76 de V. S. l. 75. §. fin. ff. de verb. obligat. *Tantundem*, quia minus reddendo obligationi ex mutuo non satisfaceret, l. 3. ff. de R. C. nisi aliter conventum, nam tunc conventioni standum, cum pacta dent legem contractibus. l. 1. §. 6. ff. de pos. l. 23. ff. de R. I. & nihil tam fidei humanæ congruat, quàm ea, quæ placuerunt custodire. l. 1. ff. de pact. *In eodem genere*, si enim res alterius generis E. G. Vinum pro frumento redderetur, esset potius permutatio. Schneid. *Inst. quibus mod. re contrah. oblig.* accedit quod invito creditori aliud pro alio solvi non possit. l. 2. §. 1. ff. de R. C. l. 16. C. de solut. Dicitur denique *ejusdem bonitatis & qualitatis* quia rem deteriorem reddendo obligationi ex mutuo non satisfaceret; quamvis expressè ita non convenerit, quia ex naturâ mutui id actum intelligitur. l. 3. ff. h. t. sed de his latiùs infr. in effect.

Aliqui dividunt mutuum in naturale & Civile, *Disisto.*

A 2

&

& utrumque iterum in purum, & in mixtum; naturale purum seu merè naturale dicunt, cùm Titius V. G. suo nomine mutuat Cajo; naturale mixtum seu naturale cui Jus Civile cooperatur, cùm Titius nomine Caji mutuat sempronio. Civile purum vocant, quando quis spe futuræ numerationis in dato chirographo fatetur, sibi pecuniam fuisse numeratam, quæ tamen non fuit. Civile mixtum, si quis per stipulationem promittat, alteri dare certam pecuniæ summam, & illam stipulationem incontinenti sequatur numeratio. Alii dividunt Mutuum in Verum & præsumptum. Sed unicum tantum, quod nimirum re interveniente & rei traditione perficitur, agnosco; sunt quidem qui statuunt improprium mutuum, quodque ab initio non erat mutuum conciliari, consumptione e. g. si pupillus Titio det 100. mutuò, ajunt, non est statim mutuum, sed tum demum, si isti centum consumpti fuerint. Ita etiam huc referunt mixtionem alienæ pecuniæ; sed vid. omnino C. I. A. thes. 35. & Gyph. cit. loc. Sunt & qui in gratuitum & foeneratitium dividunt mutuum, sed hæc divisio est ab accidenti; atque jure Romano ex se & sua natura mutuum gratuitum erat vid. *Laut.* §. 9.

Causa efficiens remota, proxima.

Hic mutui contractus introductus est Jure Gentium. §. 2. *in fin. Inst. de I. N. G. & C.* ipsum verò mutuum contrahitur re ex consensu traditâ. *princ. Inst. quibus mod. re contr. oblig.* dico re ex consensu traditâ, & rectè: ad denotandum nempe unum sine altero mutuum non facere. itaque si res tradatur, contrahentium tamen super mutuo celebrando non concurrente consensu, mutuum
non

non fit *l. 32. ff. h. t.* sicut nec quilibet alius contractus hoc deficiente perficitur. *l. 2. 55. ff. de O. & A.* nec semper sufficit unius vel alterius, sed omnium quorum interest, consensus desideratur, unde si socius suam propriam pecuniam animo credendi numeret, rectè mutuuum contrahit, si communem, non aliter quàm si socii consentiant, quia suæ tantùm partis alienationem habet. *l. 16. ff. h. t.* eodem modo si adsit consensus in mutuuum non interveniente rei traditione, mutuuum non contrahitur, sic si quis promittat se mutuò daturum, mutuuum nondum est sed tantùm pactum de mutuo contrahendo. *l. 30. ff. h. t.* quæ traditio de strictâ juris ratione vera quidem & naturalis esse debet. *l. 15. ff. h. t. l. 34. ff. mand.* interdum tamen etiam ex benignâ æquitate perficitur per fictionem scil. brevis manus. *l. 43. §. 1. ff. de jur. dot.* vera & naturalis traditio est, quando res accipienti revera traditur. illa, quæ fit per fictionem brevis manus, est, quando res revera non traditur, sed ac si tradita esset, fingitur: quod declaratur in hoc exemplo: deposui apud te pallium, postea illud titulo donationis à me acquiris, non est opus, ut pallium accipiam & denuo tradam, sed sufficit quod velim & patiar esse tuum. & hoc in genere de traditione per fictionem brevis manus contingente. in specie verò traditionem hanc Bachovius §. 44. *Inst. de R. D.* ad tres modos revocat. *arg. d. l. 15. ff. h. t.* 1. si fiat in unâ personâ, ut si pecunia ex mandato debita pacto mutua fiat. *d. l. 15.* 2. in duabus personis, ut si Titio dem lancem ut eam vendat, & nummis ex venditione redactis tanquam mutuis utatur. *l. 11. princ. ff. eod.* 3. in tribus personis,

A 3

ut

ut si debitor alteri mutui constituendi gratiâ solvat.
d. l. 15. ff. h. t. l. 34. verb. item quod. ff. mand.

Forma.

Forma hujus contractus in eo consistit, quod res fungibilis eâ lege utenda detur, ut accipiens ad rem in eodem genere, quantitate & qualitate restituendam obligetur, ut supr. in definit. mutui latius expositum. addo hic unicum, cur nimirum, ut obligetur, ad formam spectet; & est ratio hæc, quia si quis exsolvendi non obligandi alterius causâ daret, mutuum non contraheret. *arg. l. 19. princ. ff. de reb. cred. §. 1. Inst. quib. mod. re contr. oblig. cum actus non operetur ultra agentis intentionem. l. 4. ff. h. t. quantumcunque etiam favorabilis. arg. l. 14. ff. de legat. 2.*

Objectum.

Quoniam in definitione mutui sup. datâ obiter tantum dictum, mutuum consistere in quantitate, ideo hoc loco paulò fusiùs de eo tractare convenit. Mutuum consistit in quantitate *i. e.* ut supra, in rebus pondere, numero aut mensura constantibus, quales sunt *E. G.* argentum infectum, quod ponderatur, pecunia, quæ numeratur, frumenta, quæ mensurantur: Quæ res ideo nomine quantitatis veniunt, quod in his non corpora ponderata &c. considerentur, sed tantum quantitas *i. e.* quantum ponderatum &c. quod intelligas, velim, in ordine ad obligationem non quoad solutionem, in hac enim indubitanter etiam corpora spectanda, ut constet, an Mutuatarius suæ obligationi satisfaciât in reddendo, an nimirum corpus quod reddit sit ejusdem Bonitatis & qualitatis, cujus fuit illud, quod mutuò accepit: Et hæ res uno verbo appellantur fungibiles, seu naturâ suâ mutuam functionem recipientes

pientes i. e. tales esse dicuntur, ut una tantum præ-
 stet, quantum altera, in una tantum utilitatis &
 commoditatis sit, quantum in altera Schambogen
cit. loc. dicuntur autem res pondere, numero, men-
 surâ constare, quæ non aliter in commercium no-
 strum venire, discerni, determinari & certa species
 seu individuum fieri possunt, quàm si appendan-
 tur, admetiantur vel adnumerentur. Hahnus ad
 Wesenb. *h. t. num. 9.* Struv. in suâ Jur. prud. *lib. 3.*
tit. 4. aphor. 5. Non omnes tamen res quæ nume-
 rari &c. possunt, sunt materia mutui, sed sub eo
 modo considerandi, quatenus sunt fungibiles. alio-
 qui nihil ferè esset, quod mutuò dari non posset.
 Vinn. *Inst. quibus mod. re contr. oblig. num. 2.* Ex
 quibus fluit, in rebus in suo genere functionem non
 recipientibus nos in creditum ire non posse; pro-
 inde si Equus E. G. alicui detur ut in eodem gene-
 re restituatur alius, mutuum non contrahitur, sed
 permutatio; nec enim equus functionem recipit
 in genere, siquidem animalia propriâ quadam par-
 tim naturæ partim artis vi ac qualitate constant,
 quâ inter se ita differunt, ut, quamvis in eodem
 numero dentur vel reddantur, ejusdem tamen
 pretii aut bonitatis non sint. Struv. *cit. loc.* conf-
 quoque Wesenb. *ff. h. t.* huc facit quæstio illa, an
 panes mutuò dari possint. Glossa in *l. 2. §. 1. h. t.*
 negat, panes ad numerum mutuò dari posse. quod
 Alii contra simpliciter affirmant, negant vero Alii
 etiam simpliciter. Nos distinguendum putamus
 cum Bart. in *d. l. 2. §. 1.* vel panes definitum pon-
 dus habent & in iis mutuum consistere potest ad
 numerum. vel non habent, & in iis consistere pot-
 est

est non nisi ad pondus. In tractatione objecti ultimò Quæres, an possit dici mutuum contrahi, si Quis speciem E. G. aureum anulum alteri det, ut illum vendat & pecuniam inde redactam habeat mutuam. controvertitur hic inter Africanum & Ulpianum. Africanus in *l. 34. in fine princ. ff. mandatè* negat. pro Negativâ est ratio, quod pecunia ex venditione annuli redacta nunquam fuerit mutuantis, ut videatur obstare ratio nominis. Ulpianus verò in *l. II. in princ. ff. h. t.* affirmat. pro affirmativâ est ratio, quod, licet pecunia ex distractione annuli proveniens nunquam fuerit mutuantis, tamen intuitu ejus ad Mutuatarium pervenerit. Non male conciliaveris, si priorem de Rigore Juris, posteriorem de æquitate intelligendam esse dixeris. Zöes. in *ff. h. t. num. 9.* Schamb. *cit. loc.* Nisi malis cum *Wurmser. Nucl. Jur. contro. lib. 3. tit. 15. contro. 7. casum l. II.* ita formare, ut dominus aureum e. g. anulum ita vendendum dederit, ut pecunia accepta *statim esset mutua*, nec adferretur prius Domino; casum verò *l. 34.* ita, ut vendendum dederit, ut pecunia inde redacta domino prius afferretur, ut deinde demum mandatario ex arbitrio suo eam mutuò daret.

*Subiectum
actiōis.*

Cum mutui datio ex genere permissorum sit, igitur omnes illi mutuò dare possunt, qui non impediuntur naturâ vel non prohibentur lege. *arg. l. 28. §. 2. ff. ex quib. caus. maj. l. 43. §. 1. ff. de procur.* prioris generis sunt infantes, furiosi, mentecapti, hi enim utpote intellectu carentes, & sic consentire non valentes nullum negotium quod consensum requirit, validè celebrant, *l. 24. pr. de o. & A.* consequenter
nec

nec mutuum dare possunt. de furioso id specialiter cautum reperitur in *l. 12. princ. ff. de reb. cred.* In mentecapto eadem militat ratio naturalis. posterioris generis sunt. 1. Pupilli infantiâ majores, quibus sine Tutoris autoritate mutuum dare interdicitur. *l. 19. §. 1. ff. h. t.* quod quidam intelligunt, ut ab initio subsistat, nam ex postfacto consumptione conciliari, qua de re dixi *sup. in divis.* 2. prodigi non ethicè sed juridicè tales. *l. 6. ff. de V. O. l. 3. C. de in integr. rest.* 3. Minores sub curâ constituti, his enim bonorum administratio adempta est, ergo eorum alienatio, ergo & mutui datio, cum mutuum per metonymiam dicatur alienatio. *Hahn. ad Wesenb. num. 13.* idque ex duplici capite. 1. quia in omni mutui datione est actus, quo Dominium transfertur, atqui talis actus est alienatio. *l. pen. ff. h. t. princ. Inst. quib. mod. re contr. oblig.* 2. quia ubi dominium non transfertur, non est mutuum. *l. 2. §. 2. ff. h. t.* 4. prohibetur filiusfam. licet liberam peculii administrationem habeat. *l. 3. §. 2. de SC. Maced.* facit, quod perdere ei peculium pater non concedat, solam ejus administrationem concedendo; & ideo nummorum vindicatio patri superest. *d §. 2. de SC. Maced.* Si tamen studiorum causâ Romæ agens vaticum suum mutuum daret, extraordinario seu ut *l. 18. §. 1. de jud.* habet, utili judicio ipsi subveniendum foret. *l. 17. ff. de reb. cred.* postremò prohibitorum numero accensentur Præsides provinciarum. *l. 33. ff. h. t.* ex hac specialitatis ratione, ne facile suâ potestate abutantur & provincialibus invitis quid extorqueant, quæ tamen prohibitio hodie non observatur. *Brunnem. ad l. 3. C. si certum pet. Grænev.*

B

ad

ad l. 1. C. de contr. jud. Ex eo, quod dixi de ad-
emptâ scil. administratione bonorum, concludes
universaliter, præterquam quod mutuare volens rei
mutuò dandæ dominus sit juxta *l. 2. §. 4. ff. h. t.*
requiri etiam, ut liberam rerum suarum admini-
strationem habeat, nam hac ademptâ, licet Domi-
ni simus, non mutuamus, id quod patet in pupil-
lo &c. *ut sup. add. C. I. A. thes. 5.*

Subiectum
passivum.

Cùm mutuum accipere sit etiam ex genere
permissorum, hinc id accipiunt qui non impediun-
tur ut infantes, furiosi & mentecapti ex identitate
rationis *sup. in sub act. allegatæ.* nec prohibentur,
ut pupilli infantiâ majores sine Tutoris autoritate.
l. 19. §. 1. ff. h. t. ita ut ex ejus acceptione nequidem
naturaliter obligentur. *l. 59. ff. de oblig. & act.* Prodi-
gi pariter mutuum accipere non possunt, quia in hoc
passu ejusdem juris sunt cum pupillis. *l. 9. §. 7. ff. h. t.*
& cum furiosis. *l. 6. ff. de V. O.* Filiusfam. accipien-
do mutuum obligatur naturaliter & civiliter: *natu-
raliter*, quia aliàs locupletaretur cum alterius jacturâ,
quod naturâ iniquum. *l. 206. ff. de R. I. l. 14. ff. de con-
dict. indeb.* ad hoc à Paulo in *l. 10. ff. de SC. Maced.*
exp esse traditum est, illum ex mutuo obligari na-
turaliter. *Civiliter*, quia ipso jure in eum datur actio,
quemadmodum exinde constat, ipsi à Creditore con-
vento dari exceptionem SC. Maced. quæ certè non
daretur nec alia quæcunque, nisi actio competeret,
exceptio enim est actionis exclusio. *l. 2. ff. de except.*
si ergo actio non daretur quomodo possèt excludi,
cum privatio, ut ajunt philosophi, semper præsup-
ponat habitum. Reliqui qui nec impediuntur nec
prohibentur pro libero arbitrio suo mutuum dare
atque

atque accipere possunt, & non tantum ipsi sed etiam alii eorum nomine, ita ut ipsis mandantibus inde immediatè obligatio acquiratur. Sed quid sentiendum de Civitatibus? Videri posset, eas mutui incapaces, quia consentire non possunt, *per l. 1. §. ult. de A. vel O. P. & l. ult. ff. de Libert. Univ.* sed & has mutuum accipere posse, & exinde obligari manifesti juris est *per l. 27. ff. h. t.* circa posterius tamen membrum distinguendum, an Civitas ipsa scil. vel communi Civium consensu vel per eos penes quos est regimen totius Civitatis proprio nomine mutuum acceperit; an verò Civitatis simplices tantum administratores creditum acceperint. primo casu Civitas efficaciter obligatur etiamsi versio in ejus utilitatem non probetur. *arg. c. pen. x. de fidejuss.* secundo non aliter tenetur quàm si versio probetur. *d. l. 27.* adeoque versione non factâ & probata soli administratores tenentur, finito etiam officio *l. 3. §. 2. ff. de adm. rer. ad Civit. pert. l. 15. C. de adm. Tut.* non ipsa Civitas Ratio hujus juris singularis videtur quærenda in favore Civitatum, quæ certe alias innumerabilibus captionibus expositæ essent. Creditori ergo pro cautelâ sit, ut administratores in instrumento obligationis exceptioni de pecunia non in rem Civitatis versâ non tantum renuntiare, verum etiam in eo specificè exprimere faciat, cui Civitatis necessitati impendenda sit pecunia. Præterea attendat creditor, an revera in illos usus impendatur, quo versionem probare possit, quæ probatio facilius erit, si in instrumento obligationis sit expressum, cui Civitatis usui pecunia sit impensa.

*Celeberrimus Dn. D. Stryk caut. contract. sect. 2. cap. 1.
§. 3.*

Effectum 1.

Inter effectus mutui primum obtinet locum obligatio quâ debitor seu is qui mutuum accepit adstringitur ad restituendam rem, non quidem speciem eandem, quam accepit, sed aliam ejusdem generis. ita enim à Jcto Paulo traditum est in *l. 2. ff. h. t.* dum dicit, *mutuum damus recepturi non eandem speciem quam dedimus, sed idem genus.* non tamen sufficit in eodem genere fieri restitutionem, verùm præterea in eadem quantitate & qualitate fiat necesse est. *l. 3. ff. eod.* facit, quod res mutuò accepta in pari pondere, pari numero & pari mensurâ rei mutuò acceptæ necessariò æquivalere debeat, non posset autem esse æquivalentia, nisi restitutio esset ejusdem generis, quantitatis & qualitatis. quod de frumento & Vino extra controversiam. de pecuniâ verò numeratâ lis est. quidam enim eam in specie ut 100. ducatos in specie mutuò datos in specie restituendos volunt, dicentes, in *d. l. 3.* pecuniam à cæteris in mutuum cadentibus rebus non separari, sed Jctum Pomponium loqui generaliter in verb. *Quid*, & propterea verba Jcti generaliter quoque accipienda esse & intelligenda, pergentes, ubi enim lex non distinguit nec nostrum est distinguere. *l. 2. §. 5. ff. de vi bon. rapt. l. II. C. mand.* Alii verò probabiliùs sufficere dicunt, si debitor alterius formæ & materiæ nummos, probos tamen restituat; quia in nummis non tam spectatur materia, quàm æstimatio publica secundùm quam usum sui præbent. *l. 1. in fin. de contrah. empt.* ut censeatur reddi idem, non quoad corpora, sed quantita-
tem

tem creditam. l. 94. §. 1. ff. de solut. Lauterbach in Colleg. Theorico-practico ad ff. §. 32. de reb. cred. Zoës. ff. h. t. num. 23. Schamb. cit. loc. neque obstant ab Adversariis in contrarium allegata, nam ꝛ. in regula juris: *rem in eodem genere esse restituendam*, nihil hic mutari, sed distinctionem unicè provenire à diversitate objecti, cum in pecunia *idem genus* eundem valorem videatur respicere. Limitant tamen, nisi aliter conventum, quod servandum, cum contractus ex conventionem legem accipiant. l. 1. §. 6. ff. depos. vel nisi creditor inde aliquod sentiat damnum. l. 99. ff. de solut. atque hinc pendet decisio nobilissimæ quæstionis, si post contractum æstimatio nummorum aucta vel diminuta fuerit, an in solutione faciendâ spectandus sit valor quem habebant tempore contractûs, an qui est tempore solutionis. verùm ante decisionis positionem duo sunt præmunienda. *Primum*, monetam considerari secundùm bonitatem intrinsecam & extrinsecam. *Secundum*, monetam secundùm utramque bonitatem mutari. ꝛ. sive intrinseca monetæ bonitas seu materia ipsa ex quâ cuditur *Schrott und Korn* / sive extrinseca seu valor & æstimatio *der Werth* / mutetur, spectandus erit valor quem nummi habebant tempore contractûs, quia sola æstimatio in pecuniâ signatâ consideranda, totaque ejus bonitas in hac ipsâ æstimatione consistit juxta d. l. 1. de contr. empt. igitur inter contrahentes id actum censetur, ut pecunia restituatur ejusdem æstimationis non autem majoris neque minoris. Proinde si aucta sit, debitor augmentum detrahet, sin verò diminuta, illud quod deest, supplebit. quod autem dictum.

rem eandem esse restituendam, non est perpetuum, nam si res eadem amplius reperiri non possit, ita ut debitor ejus reddendæ facultatem non habeat, æstimatione defungitur i. e. æstimationem præstando liberatur. *l. 10. §. 6. ff. de jur. dot.* quæ præstanda venit aut jure actionis, quando ea à contrahentibus in obligationem deducta est puta cum quis eam stipulatus sit, aut venit officio judicis, quando res ipsa in obligationem deducta præstari non potest, ita ut officio Judicis in ejus locum succedat æstimatio. Vinn. *lib. 1. select. quest. cap. 39.* ad quodnam autem tempus referenda æstimatio pulchrè exponit Vinn. *ibidem*, quem vid.

Effectus 2.

Definit. alt. ex mut.

Ex dictâ hæctenus obligatione utpote efficaci ad producendam actionem, oritur effectus alius, actio scil. quæ vocatur *condictio certi. princ. Inst. quibus mod. re contr. oblig.* & licet in *d. princ.* simpliciter *condictionis* fiat mentio, id tamen de *condictione certi* intelligendum est juxta *l. certi condictio 9. in princ. ff. h. t.* Quæ definitur, quod sit actio personalis, civilis, perpetua, stricti juris, competens illis qui mutuò dederunt, eorumque hæredibus, adversus eos qui mutuò acceperunt, eorumque hæredes, ut res credita in eodem genere, ejusdem quantitatis & qualitatis restituatur. dicitur *personalis*. quia oritur ex jure ad rem sive obligatione, deinde quia omnes *condictiones* sunt personales. *Civilis*. quia orta est ex Jure Civili. *perpetua. pr. Inst. de perpet. & temp. act.* *stricti juris. arg. §. 28. Inst. de act.* hinc in hæc actione judex quantitatis petitiæ deservire cogitur, neque ab eâ recedere vel augendo vel minuendo potest. *l. 4. ff. de eo quod cert. loc. eorumque*

rumque hæredibus, quia non tantum nobis sed etiam hæredibus nostris contrahimus. *eorumque hæredes*. quia non tantum nos sed etiam hæredes nostros obligatos relinquimus. dicitur denique *res credita*, quia hæc tantum conditione certi petitur, non etiam interesse, proinde erroneam pronuntiamus opinionem existimantium hac actione etiam interesse peti posse: hoc moti, quia nempe conditione certi ex mutuo certum semper petitur, interesse autem est incertum, indeterminatum §. *fin. Inst. de V. O. l. un. C. de sent. quæ pro eo quod interest.* petetur igitur actione incerti. C. I. A. *thes.* 31. ubi pro meliori notitiâ observa, conditionem ab objecto dividi in conditionem certi & incerti, illa est, quæ certum, hæc, quæ incertum quid condicimus. Ictus Paulus in *l. 6. ff. h. t.* certum vocat id, cujus species vel quantitas quæ in obligatione versatur, aut nomine suo aut eâ demonstratione, quæ nominis vice fungitur, qualis quantaque sit, ostenditur. clariùs & brevius Cajus in *l. 74. ff. de verb. obligat.* describit, certum esse, de quo apparet, quid, quale, quantumque sit id de quo agitur; (unde apparet, dictis non obstare, quod in mutuo res reddatur in genere, genus autem esse aliquid incerti per *l. 30. §. 5. ff. ad L. Falcid.*) & in *l. 75. in princ.* incertum, de quo non sic apparet. Cæterum hîc disquiri meretur, utrum ea conditio specialis sit, an generalis i. e. utrum ea conditio certi ex mutuo propriam & distinctam naturam ab aliis certi conditionibus habeat; an verò sit ejusdem naturæ in genere cum cæteris, & cum his, ex quacunque licet causâ competant, sub communi genere conditionis certi continea-

tinea-

tineatur ; prius olim voluerunt Jcti Citramontani (i. e. Itali) posterius Ultramontani (i. e. Galli & Germani) quorum Ultramontanorum sententiam utpote veritati conformiorem approbamus per *l. 9. pr. ff. h. t.* facit, quod nulla illius duplicitatis in Jure fiat mentio, & nulla conditionis ex mutuo diversitas dari possit essentialis, quâ à conditione generali, quæ ex causâ legati, L. Aquiliæ, ex causâ furtivâ &c. datur, distingui queat, siquidem illa eandem agendi causam (Quod Bartolus, ut refert Vinn. *Inst. h.* medium concludendi vocat) habet, & moveri non potest, nisi causa petendi e. g. quod ex legato vel L. Aquiliâ certum debeatur, sit allegata. Franzk. *ff. num. 31. & seq.* add. Hahn. ad Wesenb. *num. 14.* Vinn. *Inst. quib. mod. re contr. oblig. num. 15.*

Accessoria.

Ad adminicula & accessoria mutui spectant pacta. *vid. l. 10. C. de pact.* quibus agitur, ut potius hoc vel illo loco, aut magis hoc quàm alio tempore restitutio rei creditæ fiat. ut *l. 22. ff. de reb. cred.* item ut minus debeatur quàm datum sit, non etiam ut plus *l. 11. §. 1. ff. eod.* quia mutuum est contractus stricti juris, cui pactum adjectum non auget sed minuit obligationem, ideoque inest à parte rei, non verò à parte actoris. quod adeò verum est ut id quod superest nec nomine usurarum peti possit, quæ in contractibus stricti juris ex pacto non debentur. *l. 3. C. de usur.* nec nomine donationis, cujus tamen ratio, non quod donatio pacto facta jure novo non valeat, ut malè Nonnulli sentiunt contra *l. 35. §. 5. C. de donat.* sed quod de donatione nil actum & sic actus ultra intentionem agentium nihil operari possit.

possit. Si verò per stipulationem plus promitteretur, plus deberetur. *l. 1. 3. C. de usur.* hæc enim singularem habet formam & ex se valet. & illud plus per actionem peti posset non tanquam ex mutuo sed stipulatione. per pactum tamen plus promissum & solutum ut indebitum non repetitur. *arg. d. l. 3. C. de usur.* item ut conditio adjiciatur, quæcunque enim stipulationibus inferi, ea quoque mutui dationi adjici possunt. *l. 7. 8. ff. h. t. l. 15. C. de usur.* ad eum scil. effectum ut mutuum suspendatur, hinc intelligenda conditio propria seu in futurum relata, nam hæc suspendit mutuum, impropria seu in præsens aut præteritum tempus concepta non item. *l. 37. ff. h. t.* cum impropria aut statim perimat obligationem aut omnino non differat. *l. 100. ff. de V. O.* perimit, si ita non sit: non differt, si ita sit. *C. I. A. thes. 20.* Interdum ad mutui dationem accedit pignus. *l. 4. §. 1. l. 41. ff. h. t.* quod soluto debito restituendum debitori. *d. §. 1.* & licet creditor pignus pro debito insufficiens acciperet, tamen totum debitum exigere posset. *l. 28. ff. eod.* postquam jam pignus accessit, adhuc plura subinde apponuntur pacta: inter famosiora sunt pactum antichreseos, & pactum commissorum. pactum antichreseos est pactum inter creditorem & debitorem, ut creditor tam diu pignore uti & fructus ejus lucrari possit, qui aliàs in sortem imputandi essent. *l. 1. C. de pignorat. act.* usque dum creditori solvatur à debitore. hoc pactum de Jure Civili licitè apponitur. *l. 33. ff. de pignorat. act. l. 14. 17. C. de usur.* ratio ponitur in incertitudine fructuum & compensatione legitimarum usurarum *l. 11. §. 1. ff. de pignor. & hypoth. de*

C

Jure

Jure Canonico verò illicitum est, in quantum fructus excedunt lucrum cessans & damnum emergens. *cap. 6. x. de pignorib. conf. cap. 1. de usur.* Pactum commissorium, quod quidam fiduciam vel legem fiducia indigitant. Borcholten *de feudis cap. 1. num. 17.* est pactum quo inter creditorem & debitorem convenit, ut præfixâ die debito non soluto pignus committatur i. e. pleno jure creditori acquiratur. hoc pactum non tantum Jure Civili per *l. fin. C. de pact. pignor.* Canonico per *cap. 7. x. de pignorib.* sed etiam feudali per *cap. un. princ. 1. F. 27.* prohibitum est. ratio prohibitionis est, tum quod subsit grave detrimentum debitoris, à quo utpote in necessitate constituto & sic facilè in hanc duram conditionem consentiente, non raro res multò pluris debito valentes pignori supponuntur, tum quod creditoris caliditate legitimo usurarum modo fraus fiat. ita ut nec hodie valeat. *Ord. Imp. Polit. de anno 1577. tit. 20.* Von Juden und ihrem Wucher. §. und dieweil / licet ex intervallo sit additum. *arg. d. l. fin. C. de pact. pignor.* Quandoque etiam fidejussor. *l. 26. ff. eod.* qui solutione à debitore factâ liberatur, extinctâ enim obligatione principali extinguitur & accessoria.

Usura an licita.

Jure naturali.

Dixi supra in definitione mutui *tantundem*. ergo usuræ ex mutuo non debentur? antequam Respondeatur videndum, an & quo jure sint licitæ vel prohibitæ. Jure naturali eas esse prohibitas Authorum hoc volentium, illorum nempe quos legi, nam de cæteris judicare nequeo, rationibus non convincor; quia adeò fortes non sunt, ut non refelli & sic assensum extorquere possint. præcipuas Eorum rationes

rationes

rationes brevitatis causâ duas tantùm refero, quæ
 facilè resolvendæ. *Prima est* pecuniam esse rem ste-
 rilem, pròinde Jure naturali iniquum, ex eâ ul-
 tra datam lucrum facere: verùm Responderi pot-
 est; licet nummus nummum non generet, tamen,
 postquam in eum pretium eminens fuit collatum
 mediante industriâ hominum, redditus fuit utique
 foecundissimus, ita ut pro eo res naturaliter & civi-
 liter fructiferæ comparari possint. *Secunda.* usuris
 absorberi hominum fortunas, dum hi pecuniis
 mutuò sub usuris acceptis tandem ad summam ino-
 piam redigantur, nova semper debita contrahen-
 tes. Ad hanc rationem Responderi potest eâ potius
 contrarium ostendi; nam ubi homines sciunt se
 in contrahendo mutuo usuras solvere debere, non
 tam facilè ad id sumendum adducuntur, sed cum
 bonis suis cautiùs mercari satagunt. Quæ Respon-
 sio non multum abit à sententia illorum, qui judi-
 cant è bono Reipublicæ esse, ut sub usuris nemini
 credatur nisi Mercatoribus: hoc modo enim pau-
 perum industria augebitur, iique ad frugalitatem
 compellentur, qui per æs alienum superfluos sum-
 ptus tolerare non erubescunt; divites autem dum
 nolunt pecunias suas jacere steriles, aut ipsi mer-
 caturæ sese addicent, aut eas Mercatoribus credent,
 quo ipso commercia non sine magno Reipublicæ
 emolumento gliscent. Neque posteriori Responsi-
 oni obstat, egenos solere mutuò accipere qui cum
 bona nulla habeant, cum iis mercari non possunt;
 quia si jam sint egeni, non possunt amplius egeni
 fieri, & sic ratio, ne scil. ad inopiam redigantur,
 C 2 cadit.

cadit. Juvat hanc Responſionem, quod, licet naturâ æquum ſit, imo lex charitatis erga proximum requirat, ut egenis ſubveniamus, Jus tamen naturæ etiam æquum cenſeat, ut aliquid reſpondens lucro quod alter præſertim talis, qui non tam neceſſitatis quàm lucrificandi cauſâ mutuatur, ex re noſtrâ capit, vel nos ipſi interea ex eâ capere potuiſſemus, exigere liceat. Neque prohibitas eſſe Jure divino, defendi poſſet. non obſtante *Ezechiel. c. 18. verſ. 8.* ubi dicitur: *qui ad uſuram non commoda verit & amplius non acceperit hic juſtus eſt & vitâ vivet.* nec obſtante *Pſalm. 14.* ubi legitur: *eum habitaturum in tabernaculo Domini, qui pecuniam ſuam non dederit ad uſuram.* neque obſtante *Luc. 6. cap. verſ. 35.* ubi ait Chriſtus: *mutuum date nihil inde ſperantes;* non obſtantibus hiſ verſibus, inquam, quia intelligi poſſent de uſuris mordacibus ſeu mordentibus. Neque uſuras Jure Canonico plane abſolute & omnimodè prohibitas eſſe, aſſeri poſſet, non obſtante *cap. 4. de uſur.* quia & hoc de mordacibus explicari poſſet. atque etſi uſuræ jure Can. inter crimina computentur; admittuntur tamen e.g. *reditus annui redimibiles* qui eandem fere utilitatem recipienti præſtant, quam uſuræ. Jure Civili verò eas eſſe licitas patet ex innumeris locis. inprimis Jure Digefſtorum ex *l. 29. ff. de uſur.* Jure Codicis ex *l. 2. C. h. t.* Jure Novellarum ex *Nov. 121. cap. 1.* Jure hodierno & conſtitutionibus Imperii ex *Ord. in Imp. de anno 1548. & 1577. tit. Von wucherlichen Contracten. Receſſ. deput. de anno 1600. §. ſo viel nun.* Hiſ expoſitis ad Quæſtionem & uſuras ex mutuo deberi omnino hodierno jure Germa-

Divino.

Canonico.

Civili.

Germanico etsi ne verbulum quidem additum sit; insunt enim per se mutuo, ita ut actione mutui regulariter peti possint vid. Celeberr. Dn. D. Schilt. Exerc. 22. th. 14. Jure Romano autem cum mutuum sit regulariter gratuitum, usuræ non debentur nisi ex stipulatu aut mora; vid. tamen l. 10. C. de usur. l. 23. eod.

Ad Affinia pertinent *Mohatra*, quod barba-^{Affinia.}rum vocabulum est, ab Hispanis originem trahens. est autem Mohatra contractus, quo quis pecuniâ indigenti certas merces cariori pretio credit, quas ille mox vilius vendere tenetur, quo pecuniam consequatur. huc etiam refertur *contractus vitalitius*, qui est contractus, in quo quotannis 10. 16. imo majorem quandoque quantitatem pro centum petere licet. qui contractus in se nihil vitii habet, & ab usurariâ pravitate excusatur ex eo, quod fors morte Creditoris pereat, in cujus compensationem eò majores usuræ quotannis præstari possunt. porro se sistunt *Montes Pietatis*, qui modis subveniendi pauperibus annumerantur. fiunt autem tales tunc, si magna pecuniæ quantitas à ditioribus sive donatione inter vivos sive ultimâ voluntate in commune conferatur, eum in finem ut mutuum inde datis pignoribus pauperes capere possint. apud quos sic constitutos sequentes conditiones requiruntur. 1. ut ex hac pecuniâ succurratur pauperibus non verò divitibus. 2. ad certum tempus. 3. ut detur pignus idoneum. 4. ut singulis mensibus modicum solvatur pro sustentatione Ministrorum, quibus Montium horum cura commissa, & ita nihil exigatur sub nomine usurarum sed

tantum impensarum. 5. ut præfigatur certum tempus, intra quod pignus luendum, quod si intra illud non fiat, pignus distrahatur, & quod ex pretio, sorte detractâ & monti restitutâ menstruoque augmento superfluum, debitoribus reddatur. ita in term. *Celeberrimus Dn. D. Stryk cit. loc. §. 31. & seqq.* sunt, qui hos Montes pietatis aliter æstimant, illos montes impietatis nominando, sed nimis imbecillibus fundamentis probatoriis innixi id calumniosè faciunt. dico imbecillibus, si enim fortiora & firmiora essent, in præsentia illa vel refutare conarer, vel ipse illos montes impietatis forsan arguerem. Illos, si recensitæ conditiones observentur ipsemet *Celeb. Dn. D. Stryk cit. loc.* ab impietate absolvit, quod sanè utpote Augustanæ Religionis Fautor non fecisset, si quid impii in illis latitare deprehendisset. Ultimatum circa istos montes nota, quod ad tres scutatos pauperibus detur sine pignore & præstatione menstruâ, pro amplioribus verò summis tantum caveatur prædicto modo. *Pufend. de J. N. & G. lib. 5. cap. 7. §. 12.*

Contraria.

Vitiatur mutuum quemadmodum omnes alii contractus errore & dissensu qui inter contrahentes intercessit, veluti si Ego quasi donaturus tibi dem Tu quasi mutuum accipias, aut vicissim si Ego quasi mutuum dederò, Tu quasi donatum acceperis, neque mutuum neque donatio est. *l. 18. ff. de reb. cred.* ita ut nummi solventis maneant, & ab accipiente vindicari, aut si consumpti fuerint, conditione sine causâ repeti possint *d. l. 18.* inter hujus contractûs contraria quoque referuntur variæ exceptiones ut doli mali *l. 2. §. 3. in fin. ff. de dol. mal. except.* pacti sive ea sit perpetua & peremptoria sive dilatoria. *§. 9. 10. Inst. de except. exceptio*

*Exc. non
num. pec.*

ceptio non numerata pecuniæ. § 2. *Inst. de except.* quæ exceptio cum à tractantibus materiam Mutui plerumque simul exponi soleat, idcirco & Ego morem illorum non repudians breviter quantum temporis ratio permittet, id faciam incipiens ab ipso nomine cum secundum Platonem nomen sit instrumentum Didascalicum habens vim instructivam & à quo omnis materiæ tela inchoanda est.

Nominatur autem vulgò exceptio non numerata pecuniæ, sed rectiùs dicetur querela, quia non tantum per modum exceptionis verum etiam replicationis, imo actionis proponi potest. per modum exceptionis proponitur, si ipse, qui pecuniam quam non accepit, se accepisse confessus est, conveniatur, ad actionem contra se institutam elidendam; per modum replicationis proponitur contra apocham creditoris; per modum actionis, mediante conditione; potest enim ille qui dedit chirographum intra biennium id condicere i. e. repetere conditione sine causâ aut conditione ob causam dati causâ non secutâ. *l. 7. C. de non num. pec. l. fin. C. de condict. ex leg.*

Exposit. nom.

Definitur hæc querela, quod sit remedium juris, quo quis pecuniam quam spe futuræ numerationis accepisse confessus est, se non accepisse queritur; datur illi, qui spe futuræ numerationis confessus est, se aliquid accepisse, quod tamen non accepit, ejusque hæredi. *l. 8. 14. princ. C. de non num. pec.* adversus illos, quibus spe futuræ numerationis chirographum confessionis de factâ numeratione traditum est, eorumque hæredes *d. l. 8. C. ad hoc*, ut patefiat numerationem non esse secutam, ideoque omnia facta pro non factis habenda & retractanda. Hæc querela regula-

Definit.

Subject. act.

Passiv.

gulariter habet locum contra omnes confessiones scil. in omnibus negotiis, in quibus quis spe futuræ numerationis aliquid accepisse confessus est. *d. l. 14. 15. C. eod. Carpz. p. 1. const. 32. def. 68.* illam ad solam mutui & dotis promissionem restringit excludendo alios contractus sed luculenter refutatur per. *dd. l. 14. 15. C.* habet etiam locum inter Mercatores contra *Berlich. qui part. 2. decis. 204. & Vasquium qui illustr. controvers. 33. num. 24.* contrariantur. Quorum contrariam opinionem refutatam vide apud *cit. Lauterbach. in Colleg. Theorico-practico ad ff. §. 62. de reb. cred.* Cujus opinioni utpote analogiæ juris congruæ tamdiu standum, donec locali consuetudine ea mutata doceatur. An in cambiis locum habeat, deducit *Lauterbach ibid. §. 64.* olim proponenda erat intra quinquenniū. *§. un. Inst. de lit. oblig. d. 1. 14. in princ. C. de non num. pec.* hodie verò intra biennium. *d. §. un. & d. l. 14.* cujus coarctationis ratio exprimitur in *d. §. un.* ne scil. creditores suis pecuniis diutius defraudari possint. Sed an ea post biennium à debitore opponi possit, si negativam probare i. e. si probare velit, numerationem non esse factam; gravissimè controvertitur inter DD. æquior tamen est sententia ut etiam post biennium debitor audiatur, si paratus sit ostendere numerationem sibi non factam: quam sententiam usu forensi receptam esse testantur *Vinn. select. quæst. lib. 1. cap. 41. Hieron. Setser disp. ad Inst. 22. thes. ult. lit. G. Gomez. 2. resolut. 6. num. 7. Christin. vol. 3. decis. 37.*

Finis.

Denique ut res ad necessitatem vitæ opportunæ, in quarum consumptione usus est, inter homines communicentur, aliique aliorum auxilio benignè gaudeant, in specie verò respectu accipientium, ut eas sic comunicatas suas faciant, illis uti, abuti, atque de iis tanquam propriis pro suo arbitrio disponere possint, respectu dantium, ut ipsis accipientes ad rem ejusdem generis sive naturæ, & qualitatis sive bonitatis reddendam obligati sint, est mutui

F I N I S.

SOLI DEO GLORIA.